

מסורת הש"ס

רש"י

ואלו נדרים פרק אחד עשר נדרים

ר"ן

צ.

עין משפט
נר מצוה

סד א ב מ"י פ"ו מהל'
שנוטות ה' די [מן]
ו"פ"י מהל' נדרים ה"י"ג
סמג לאון רמב טו"ע
יו"ד סי' רמב טע"ו ח וסי'
רמב טע"ו פט'
סד ב ג מ"י פ"ו מהל'
שנוטות שס סמג
לאון רמב טו"ע יו"ד סי'
רמב טע"ו ט:

תוספות

ושרקיה שינא. פי' טמו
נטיט שאל הינה
מן העולם. א"י יש לפרש
שקין כדי שלא ימירו
רז חסד שיהי מתכנס
על מה שלל קיים נדרו:
באן חכים ב'ו' שלל היה
רואה להמיר עד שישאול
ותל המדר: ח"ג בשאלה.
דקסבר הלכה כרבי נתן:
דכתיב וחפרה הלבנה.
פירש"י א"ר אליעזר לא
ידעתי לפרש היכי משמע
ליה מהכא ונראה לסימנא
בעלמא נקטיה הש"ס
ועתה נבנה בן האיסור
נראה הוא המצינו פלגו
בנה כמה וסימנא בעלמא
ועתה מסביר במקום
שאלון אסור לאון ר"ר
אליעזר וית פסירס דגבסי
ועמיה דרבי נתן משום
דכתיב והפר נדרה אשר
עליה נשבעת לאמר שישאל
עליה היכר יפירו ועתה
דרכן משום דכתיב מפר
משבות ערומים משעת
שיחול קודם שיחול
האיסור יפר וגם זה
אמר הר"ר אליעזר דלוי
אלא סימנא בעלמא משעת
משבות קודם שיחול יפר
והכי נמי מצינו פרק הדר
[ע"ז] ודע: [ג] ודעל
בתרם מכלל דלא מייתי
אלא סימנא בעלמא לומר
דרבי יהודה בן בנא
מתי בעבדים וא"ע"ר דלוי
סמגה ה"א טעמא דר'
יהודה בן בנא: קונם
שאי נהנה לפלוגי ודמי
שאי לא חבב עליו. גם
לחכם ששאל עליו איסור
שלא להנה משל: נשאל על
הראשון. שאסר התלמוד עליו
ואחר כך שאל [על השני]
סי' [דשני] וראה לומר על
החכם שני לאיסור: אי בעי
ארא מי יתשיל. לומר יתשאל
על אחר שערת מחילה: מי
ידעין דר קמא וד' בתרא.
דילמא שאל על הראשון
תחלה דקאמר היינו חכם
וקרי ליה ראשון משום
דדיו ראשון שאלה ושי
נשאל ראשון דנקט לאו
דוקא ויהי דמתי למדתי
הא מני רבי נתן כדדמי
בסמג: נשאל על דריו.
שכחתי לא ודמי שאל על
מזירותו שדי עדיין לא
חל עד ששאל על מזירותו
וישנה מלכותו פלוגי: הא

ושרקיה טינא. כדי להראותו שהוא נרץ לצריות לאלתר לכנס
נגדיו. וקסבר כי היכי דפליגי רבנן ורבי נתן דהפרה פליגי נמי
בשאלה דרבי נתן נמי ס"ל בשאלה דלחין חכם מתיר א"כ חל הנדר
ונהי דזמאי דפליגי ר' נתן ורבנן קיימא לן כרבנן דמחיר ורביס
הלכה כרבנן וכדפליגי למכתב קמן
איהו לאפוקי נפשיה מפלוגתא הוא
דעבד הכי. והאי דלא קאמר רבא
קסבר מחלוקת דהפרה אכל בשאלה
דכרי הכל אין חכם מתיר א"כ חל
הנדר וכדאמר רב פפי לקמן בסמוך
לא תדוק מינה דמללא אמר רבא
הכי מכלל דלא סבר כרב פפי דלימא
דהאיא דרב פפי הילכתא היא וכמו
שנכתב בפניו בסמוך כס"ד ורבא
נמי אפשר דהכי סבירא ליה והאי
דלא אמר הכי משום דמהאי עובדא
ליכא למידק כולי האי דנהי דודאי
איכא למידק מינה דרבא אחא בר
הונא לא סבירא ליה כמאן דלמור
לקמן מחלוקת דהפרה אכל בשאלה
דכרי הכל חכם מתיר אף על פי
שלא חל הנדר דלי הכי למא ליה
לשכסיה מיחו ליכא למידק מינה
דסבירא ליה דבשאלה דכרי הכל אין
חכם מתיר א"כ חל הנדר דמנלן
הא דאפשר דהי דסבירא ליה דבשאלה
נמי פליגי לאפוקי נפשיה מפלוגתא
עבד הכי. כך נראה דעיינ ורואי
מי שכתב דכפך: ורב פפי אמר
מחלוקת דהפרה וכו' דכתיב מפר
משבות ערומים. אלמא שייכא
הפרה במחשבה בלכד דלכתי לא
חיילא: דכתיב לא יחל דברו.
לא יעקור חלות [דבריו] ודייקין הא
אחרים עוקרין אלמא אין חכם מתיר

אלא אם כן חל הנדר: נשאל על הראשון. על המודר ומתוך
כך נאסר כן על החכם שמחירי ולפיכך חזר ונשאל עליו: אי בעי
על האי מפשיל ברישא. ילך אלל חכם ויאמר אני הדרתי ראובן
מנכסי והדרתי גם כן אותו חכם כששאל לפניו ועכשיו אני רואה
לישאל לפני פלוגי חכם וממחרט אני על מה שאסרתי בהנאחי.
ומללא אפשר למעבד הכי ש"מ דלחין חכם מתיר אלל אם כן חל
הנדר: ומי ידע הי קמא ותי בתרא. הש"ס הוא דקא דחי למאן
דמייתי הך סיעתא דמי ידע למאן קרי תנא ראשון או אחרון דילמא
כי קמי ראשון ושי לישאלה קאמר שנשאל על אי זה מהן שירלה
תחלה והוא קרי ליה ראשון ואותו אחר שנשאל עליו א"כ קרי ליה
אחרון: אה רבי נתן היא. דמי ליה דהפרה דעיי שיחול הנדר וכל
שכן בשאלה דכתיב לא יחל אכל לעולם אימא לך דרבנן כי היכי דפליגי
בשאלה דכרי דדבר בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ורעיון הלבנה קיייל
הלכה כרבנן ורביס ורביס חל הנדר חדא דמחיר ורביס עקיבא דאמר (לעיל פט').
הכי סבירא ליה דבעל מפר א"ע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש
פרקין דענין אס ארחן אס לא ארחן כרבנן שייכא וכדמצינא עלה דהאי [פ. ד"ה ורבי]. וא"ע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא לאו רבא אחא
אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן ויין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראהי היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה
וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיית משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחיה וכדמצינא. הילכך נקטינ דבעל מפר א"ע"פ
שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשתלתה נדרה דדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאס עושה אני על
פי אבא ועל פי אביך דיוון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאלו עשתה דמי אכל תלתה תנאה דדבר שאינה עשויה לעבור
עליו אינו מפר אלל אם כן חל הנדר והיינו דלמרינן בריש פרקין

ושרקיה טינא. טח פניו בטיט כדי שלא ימירו רב חסדא כאלו היה
אדם אחד (א) מהם שנדר שלא ישא אשה כדי שיתיר לו דאפשר
אלו היה מכירו לא היה מתיר לו: מאן חכים למעבד כי האי מילתא.
שקדק בך שהשיאו אשה קודם שישאל על נדרו כדי שיחול הנדר
עליו קודם שאלה דקסבר כרבי נתן
דאמר לא יפר הואיל ולא חל הנדר
דרבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא
דיינא א: הכי נמי פליגי בשאלה.
שאלין נשאלין לחכם עד שיהא הנדר
חל עליו: דכתיב וחפרה הלבנה.
(ג) והא וחפרה דמשמע אימתי הוי
הפרה בזמן שחל בנה ג' בנה היינו
נדר. רבי נתן לטעמיה דאמר (ה) הנדר
כאלו בנה בנה צמה והמקיימו כו' והיינו
חל בנה חל בזמן הנדר. ע"פ
מסיפיה דקרא וחפרה הלבנה ונושה
החמה דכתיב (ו) והיה אור הלזנה
כאור החמה ואור החמה יהיה
שבעמים וגו' דבהיה שעתא חפרה
נהורא דהלזנה דעד השתא כי מלך
ה' נכחות על ישראל ולא קודם
שימלך וה"ה גבי נדר מתי חל עליה
הוא דמפר ולא קודם שיחול: דכתיב
מפר מחשבות ערומים. דמשמע
מפר אפילו מחשבה בעלמא אף ע"פ
שלא חל הנדר עדיין: אכל בנדרים
שנרץ שאלה לחכם דכרי הכל אינו
מתיר א"כ חל הנדר דכתיב לא
יחל דברו דמשמע כל זמן שאין
שם דבר דכתיב אלא דיוור בעלמא
שעדיין לא חל הנדר לא יחל החכם
והאי דדרשין מיניה (ה) הוא אינו מוחל
אכל אחרים מוחלין לו בזמן שחל
הנדר קאמר: לימא מסייע ליה.
לרב פפי דלחין בשאלה דכרי הכל

אינו [מתיר] עד שיחול הנדר: קונם שאיני נהנה לפלוגי וכלל מי
ששאל עליו. כלומר אל אשאל עליו לשום חכם להמיר לי היא
עלי קונם מה שאני נהנה לאותו חכם: ואי אמר. דנשאלין לחכם
עד שלא חל הנדר אי בעי למישאל על המודר ברישא מיתשיל אי בעי
מיתשיל על חכם ברישא (א) מאי נשאל דקאמר סתמא דמשמע או
על החכם או על מודר: לימא מסייע ליה. מהכא קונם שאני
נהנה לפלוגי דחל עליה נדר לאלתר והיינו נזיר לכששאל לחכם עליו:
נשאל על נדרו. שחל עליו וא"כ נשאל נמי על נזיר שלא חל עד שישאל
עליו: ואי אמר נשאל. לחכם נמי א"ע"פ שלא חל הנדר וכי היכי
דפליגי דהפרה פליגי בשאלה ודכין הוא דלרבנן (ו) חל מזירותו: שאיל
ברישא. דלחיל לחכם לישאל על מזירותו מחילה ואחר כך על נדרו:
למימרא

דהפרה פליגי נמי בשאלה: דכתיב לא יחל דברו. למימרא דלא הוי יזה מעשה דדבר דכור בעלמא משמע ולא חלות הנדר: ורעיון הלבנה קיייל
כרבנן דפליגי עליה דרבי נתן ואמרי דבעל מפר א"ע"פ שלא חל הנדר חדא דמחיר ורביס עקיבא דאמר (לעיל פט').
דאסת איש שאמרה הריני נזירה לכשתגרש ותגרשה דיפר על כרחיך הכי סבירא ליה דבעל מפר א"ע"פ שלא חל הנדר ועוד דסוגיין בריש
פרקין דענין אס ארחן אס לא ארחן כרבנן שייכא וכדמצינא עלה דהאי [פ. ד"ה ורבי]. וא"ע"ג דאמר רבא מאן חכים למעבד כי הא לאו רבא אחא
אלמא קלסיה משום דעבד כרבי נתן ויין דקלסיה שמע מינה הילכתא כותיה לאו ראהי היא דמשום דאפיק נפשיה מפלוגתא הוא דקלסיה
וכדמצינא לעיל וליכא למדחי כל הני ראיית משום הא דקלסיה רבא דאיכא למדחיה וכדמצינא. הילכך נקטינ דבעל מפר א"ע"פ
שלא חל הנדר וכן דעת הרמב"ן ז"ל: מיהו ה"מ בשתלתה נדרה דדבר שהיא עשויה לעבור על תנאה דומיא דאס עושה אני על
פי אבא ועל פי אביך דיוון שהיא מנערת אס לא תעשה לפניה כאלו עשתה דמי אכל תלתה תנאה דדבר שאינה עשויה לעבור
עליו אינו מפר אלל אם כן חל הנדר והיינו דלמרינן בריש פרקין

(א) [נ"ק גג.] (ב) ז"ל בנה
יע"ז, (ג) [נשיל כב.],
(ד) [ישעיה ל, (ה) נדרות
לכ.], (ו) ז"ל לרבנן.

תורה אור השלם

1. וחקרה הלבנה ובושה
החמה כי מלך ה' נכחות
אשר ציון ובידירשלה ונגד
יקרי קבור:
ישעיהו כב כג
מפר מחשבות
ערומים ולא תעשינה
ידיקה תרשיה:
איוב ה' ב
איש כי ידר נדר לך
או השבע שבועה לאמר
אשר על נפשו לא יחל
דברו ככל הוצא מפיו
יעשה:
במדבר ג' ג

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ושרקיה וכו'
אדם אחד שנדר כלי' לל
ומית מהם ממק:
(ב) ד"ה דכתיב וכו' והאי
וחפרה הכי משמע
אימתי: (ג) ד"ה וחי אחרת
וכי ברישא ס"ד וא"כ
מ"ה ומי ידע וכו'
כלומר מאי נשאל על
הראשון דקאמר סתמא
הכי משמע או על חכם:
(ד) ד"ה וחי אחרת שאל
וכי דלרבנן על מזירותו
מצוי שאל ברישא כלי'
והד"א:

גליון הש"ס

נב' מאן חכים: כעין זה
חולין ק"ד ק"ע ע"א:

פירוש הרא"ש

ושרקיה שינא. כי השטט
נגדיו לפי שאסר בהנאח
העולם וטח אותו בטיט
ואימיה לקמיה דרב חסדא
שיתיר לו נדר: מאן חכים
למעבד כי האי מילתא.
שהטעם לישא אשה כדי
שאסר ומתיר לו דקסבר
דרבנן ורבי נתן משמע
נמי בשאלה וקסבר רבי
אחא כרבי נתן: דכתיב
וחפרה הלבנה ובושה
החמה. סימן בעלמא הוא
ודרש וחפרה כמו והפרה
מתי יפר אחר שחל הבנין
דלמרינן הנדר כאלו בנה
במה ויס"ג טעמא דרבי
נתן משום דכתיב והפר את
נדרה אשר נשבעתי
איסור שחול עליה: דכתיב
בפר מחשבות ערומים.
משעת מחשבה קודם שחל:
שנאמר לא יחל דברו.
ומתן ליה ככל הוצא מפיו
יעשה אחר שחל הנדר וכל
לדי עשייה אלו אמרינן הוא
אינו מוחל אכל אחרים כו':

ורבי שאשאל עליו. החכם שיתיר לו נדר איה מודר ממנו: נשאל על הראשונה. על הנאח פלוגי ולא נאסר בהנאח
החכם וישאל עליו ומשמע אכל קודם שנשאל לראשון לא מהנה שאלה על נדר החכם: מי ידע הי קמא וד' בתרא. מי
יכול לידע מלשון הברייתא אם

מני רבי נתן היא. אכל (א) רבא יכול להיות דכי היכי דהפרה מיפר א"ע"ג שאל חל בהתרת חכם נמי מתיר א"ע"ג שאל
חל: אבל בשאלה ד"ה בתרי מיד. א"ע"פ שאל חל דכתיב לא יחל דברו למימרא דלא הוי כמעשה כלומר מתיר מיד א"ע"פ
שאין שם עדיין אלא דבר אחר הוא דלא יחל אכל אחרים מוחלין לו: